

Zápis z jednání PS pro věcné zpracování ze dne 24. 6. 2016

1. Pracovní skupina schválila aktualizaci Konspektového schématu

Podklady viz [příloha 1](#)

Aktualizace schématu byla schválena všemi členy pracovní skupiny, pouze v jednom případě – nezavedení nové skupiny Konspektu 689 – Kutilství se jeden člen zdržel hlasování.

Schválená Aktualizace je dostupná [zde](#).

Předpokládáme, že aktualizace a následné úpravy v AUT a BIB záznamech budou provedeny do konce měsíce září. O stavu úprav souvisejících s aktualizací budou členové pracovní skupiny průběžně informováni.

2. Analýza věcných selekčních prvků používaných v BIB záznamech

Analýza věcných selekčních prvků v BIB záznamech souběžné produkce prokázala následující:

- Povrchní obsahová analýza - Analýza obsahu dokumentu je povrchní, v důsledku čehož nejsou v BIB záznamu (sekundárním dokumentu) obsaženy všechny selekční prvky, které by měly být přítomny.
- (Ne)Aplikace dohodnutých pravidel - V rámci kooperace v oblasti katalogizace jsme v průběhu let dospěli k dohodě o používání určitých věcných selekčních prvků u daného typu dokumentů, které se nedodržují.
- Nedostatečná validace používaných selekčních prvků, údaje s nesprávnými identifikačními čísly (ID), nepropojená záhlaví
- Kódované údaje v polích 043, 045 nejsou autoritní, neobsahují potřebný počet znaků.
- Notace klasifikačního systému neodpovídají přiřazeným tematickým I formálním řízeným termínům.
- Neposílají se návrhy použitých termínů.

Všechny výše uvedené problémy výrazně ztěžují práci jednotlivých katalogizátorů, spoustu času ztrácíme všichni opakovaným prováděním důsledných kontrol všech věcných selekčních prvků použitých v BIB záznamech, všechny věcné selekční prvky musejí být neustále validovány proti souboru autorit. V důsledku toho nemůže být patřičná pozornost věnována údržbě a správě dílčích souborů věcných autorit.

Řešení:

- Každá kooperující zpracovatelská instituce (v rámci projektu sdílené katalogizace i katalogizace KKČK) bude plně odpovídat za „technickou“ správnost přidělených věcných selekčních prvků.

- Prvky budou plně odpovídat autoritním záznamům, to znamená, že každá instituce plně uplatní formálně logické kontroly nad „svými“ záznamy a bude technické chyby důsledně odstraňovat).
- Dokumenty určené pro Českou národní bibliografii budou i nadále procházet linkou zpracování NK ČR - oddělením národních věcných autorit (ONVAZ), které i nadále bude zodpovědné za věcnou obsahovou a dohodnutým pravidlům odpovídající správnost věcných selekčních prvků použitých v České národní bibliografii a za připojení anglických ekvivalentů.
- Není však nadále možné, aby oddělení ONVAZ NKČR provádělo veškeré opravy technických chyb a doplňovalo chybějící věcné selekční prvky, které nebyly do BIB záznamu připojeny, protože byla provedena povrchní obsahová analýza dokumentu nebo z důvodu, že by musely být vytvořeny a poslány návrhy autoritních termínů.
- ONVAZ bude zveřejňovat postupně na www pokyny pro věcné zpřístupnění dokumentů podle typu jejich obsahu, případně formy/žánru.
- ONVAZ bude i nadále provádět korektury České národní bibliografie, při kterých se soustředí na správnost obsahové analýzy a přidělených věcných selekčních prvků; proces je nyní v maximální možné míře urychlen a racionalizován: podklady pro korektury se od 1.2. 2016 netisknou, jsou k dispozici online.

3. Problematika katalogizace v knize - [program CIP](#)

Základní problémy

- nedostatečné podklady – řeší se korespondencí s nakladateli a vydavateli, případně autory, většinou na požádání jsou nedostatečné podklady patřičným způsobem rozšířeny
- nespokojenost autorů s používanou terminologií – řeší se rozšířením formátu pro údaje CIPu o možnost uložit požadovaný termín (nový, neustálený) jako neřízený termín v poli 653
- striktní požadavky na změnu přidělených údajů, což se projevuje zvláště v případě dokumentů určených pro RIV
- zneužití hlavičky Katalogizace v knize – Národní knihovna ČR - Vydavatelé a nakladatelé, případně jimi pověřeni indexátoři, vytvářejí údaje CIPu, aniž pošlou podklady agentuře CIP do NKČR. V dokumentech jsou však tyto údaje, které neodpovídají dohodnutým pravidlům a standardům, prezentovány pod hlavičkou Národní knihovny ČR, což není správné.

Řešení: jednání s nakladateli a vydavateli

Závěr analýzy:

V současné době musí být stále velká pozornost věnována kvalitě věcných selekčních prvků používaných v bibliografických záznamech. Za současného stavu přesun kapacit na zpracování autoritních návrhů vytvářených online není reálný. Tvorba autoritních návrhů online (pomocí webového formuláře) je proto dočasně pozastavena.

4. Věcné autority - aplikace jednotlivých typů věcných autorit, kooperace

Tematické autority

Prioritou je řešení tzv. malých autorit, ve kterých je obsazení skladby součástí termínů a které byly zavedeny pro popis hudebnin s přihlédnutím k uživatelům NK ČR. Ukazuje se, že zavedení autorizace tzv. malých autorit bylo nemoudré a velmi náročné řešení, protože frekvence výskytu je značná a údržba náročná. Tyto autority nejsou také všeobecně používány a při aplikaci v BIB záznamu dochází k velké chybovosti.

Doporučení: v BIB záznamu používat pole určené pro obsazení ([pole 382](#)), pro které může být vytvořen speciální autoritní rejstřík ([pole 162](#)) či zvoleno jiné náhradní řešení.

Geografické autority

Geografické autority budou předmětem školení, které je určeno všem zájemcům o základní informace a které proběhne v měsíci září.

Formální deskriptory

Vyjadřují, co dokument je. Tato kategorie selekčních údajů je důležitá pro všechny typy informačních zdrojů, zvláště však pro speciální druhy info zdrojů/dokumentů; velkou roli hraje i při zpřístupnění individuálních literárních děl. Z pohledu uživatele zajišťují mnohdy jediný - jemu srozumitelný přístup - k tomuto typu info zdrojů.

V české katalogizační praxi se formální deskriptory u speciálních typů dokumentů používají nyní k označení převážně fyzických vlastností informačních zdrojů. Informace týkající se formy a typu obsahu, či fyzických charakteristik info zdroje jsou zaznamenány i v jiných oblastech BIB záznamu, např. kódovaně v návěští, či nově v polích 3XX¹.

Vzhledem k tomu, že v mezinárodní katalogizační praxi dochází k významnému posunu v aplikaci těchto údajů v metadatových záznamech a tato praxe je do jisté míry odlišná od naší stávající praxe, bude se touto problematikou v rámci pracovní skupiny pro věcný popis zabývat speciálně k tomuto účelu jmenovaný tým, jehož členové zmapují trendy a vývoj v této oblasti a navrhnou další postup v české katalogizační praxi. Cílem je, aby osvědčená a racionální specifika českého prostředí byla respektována.

Členové týmu:

M. Balíková, L. Benešová, H. Borková, I. Ferdinandová, M. Koldová, M. Mátlová, D. Míčková, V. Neumannová, Z. Řepišová, E. Tauwinklová, H. Vašková, J. Vejražková

Kooperace v oblasti autorit

Vzhledem k tomu, že v současné době musí být velká pozornost stále věnována kvalitě věcných selekčních prvků používaných v bibliografických záznamech, původně plánovaný přesun kapacit na zpracování autoritních návrhů vytvářených online není reálný. Tvorba autoritních návrhů online (pomocí webového formuláře) je proto dočasně pozastavena.

Návrhy tematických autorit se nadále (u “nových” zájemců po předchozím projednání) posílají formou wordovské tabulky.

Návrhy geografických autorit je možno vytvářet pomocí šablony Aleph a pomocí “bandasky” - protokol Z 39.50.

Návrhy formálních autorit v tomto přechodném období (do zveřejnění výstupu – analýzy) posílejte na adresy Marie.Balikova@nkp.cz a Jana.Vejrazkova@nkp.cz

i

Pole 336-338

Typ obsahu – termíny (pole 336\$a):

kartografický datový soubor, kartografický obraz, kartografický pohyblivý obraz, kartografický taktilní obraz, kartografická taktilní trojrozměrná forma, kartografická trojrozměrná forma, počítačový datový soubor, počítačový program, zápis pohybu, zápis hudby, hraná hudba, zvuky, mluvené slovo, statický obraz, taktilní obraz, taktilní zápis hudby, taktilní zápis pohybu, taktilní text, taktilní trojrozměrná forma, text, trojrozměrná forma, trojrozměrný pohyblivý obraz, dvojrozměrný pohyblivý obraz, jiný, nespecifikován.

Typ média – termíny (pole 337\$a):

audio, počítač, mikroforma, mikroskop, projektor, stereoskop, bez média, video, jiný, nespecifikován.

Typ nosiče – termíny (pole 338\$a)

Nosiče bez média:

karta, flipchart, svitek, arch, svazek, objekt, jiný

Nosiče pro počítač:

počítačová karta, počítačová čipová kartridž, počítačový disk, počítačová disková kartridž, počítačová pásková kartridž, počítačová pásková kazeta, počítačová pásková cívka, online zdroj, jiný